

...a közösség kérdése erőteljesen foglalkoztat Dáblin kapcsán. Ez az egyik olyan kérdés, amiről úgy érzem, gondolkodni érdemes. Vajon hogyan jellemezném a kiállítás alkotóit? Mi bennük a közös? Mi bennük a közösségi? A legegyszerűbb válasz persze az, hogy Dáblin azoknak az alkotóknak az összessége, akiket a szervezők arra kértek, hogy Joyce Ulysseséhez kötődve egy szóhoz, egy témához vagy egy citátumhoz kapcsolódva hozzanak létre képet. Közös gondolkodás ez? Van-e közös eredménye? Vajon elegendő-e egy évenként megrendezett kiállítás, hogy közösségről beszéljünk, avagy szükségeltetik ehhez egy olyan valami is, amely intellektuális szempontból megfogalmazható.

A Dáblin című rendezvény megítélése, a közös érték szempontjából nem túl egyszerű feladat. A kiírás, egy szóra, tematikára vagy idézetre való szubjektív reagálás, alapállásban nagyon nyitott helyzetet teremt. Bár volt olyan év, amikor a Joyce-i szöveghez nagyon direkt volt a kötődés, akkor sem mondható, hogy létezett volna közös olvasat, olyan értelemben, hogy közös értelmezés, az interpretációk közötti szellemi azonosság. Ma általában nézve is az individuális értelmezéseken van a hangsúly. Ez egy ilyen világ.

(...) A mai, illetve mind a 10 Dáblin kiállításnak a lényege éppen az egyedi olvasatokon, azok sokszínűségén van. A kiállítók nem az egyneműségben, a hasonló művészi kifejezőmódban közösködnek. A szó közösség itt elképzelések összességét, heterogenitást jelöl, amit látunk, több nézőpontos perspektíva. Nagyon is demokratikus megjelenés. Lényege és érdekessége éppen abban van mind az alkotók, mind a nézők számára, hogy ki-ki saját személyiségének megfelelően, asszociatív módon, magán univerzumokba merülve, értelmezési szándékkal vagy csak a képi megjelenítés rutinjával viszonyul a központi témához. A látható alkotásokból nem vonható ki olyan esszencia, mint az mondjuk a Bauhaus vagy a Svájci iskola alkotóinak munkáiból megtehető.

A grafika ma már vizuális kommunikáció, és ebben az elnevezésben már rögzül, hogy a grafikus egy közösségi játszma egyik alkotója, munkájának sok mindenre hatása van, ezért az alkotó felelőssége minden feladat kapcsán jelentős. Márpedig az említett társadalmi és szakmai változások csak egy-egy alkotó munkájában tetten érhetők számomra, összességében – és most magamat ismétlem – Dáblin világa az elmúlt évtizedben jelentősen nem változott. Mintha rögzült volna az a posztmodern állapot, amikor képi idézetekkel, layeresen építkező kompozíciókkal, játékokkal és utalásokkal kellett dolgozni.

Vajon mi magyarázza ezt?

Talán az, hogy a mi Dáblinunk fiktív város. Szépséges és szerethető, de nem evilági. Nem a valóság tükré, hanem titkos kertként létezik az alkotók szellemi világában. Ebből a szempontból nem véletlen, hogy Dáblinba el kell utazni.

10 évvel ezelőtt ennek a rendezvénynek a megléte hiánypótló volt. Sokak számára szinte ez volt az egyetlen lehetőség, hogy a maga teljességében éljék meg szakmai énjüket. Mentsvár volt. És ezért picit távol tartottuk a hétköznapi hektikus, embert próbálóan küzdelmes, gyakran kevésbé értékes, de nagyon is valóságos világtól. Olyanok voltunk, mint azok, akik könyvük fölé hajolva átolvassák magukat egy másik világba, Victor Hugo, Jókai, Tolsztoj, Charles Dickens, Thomas Mann, Umberto Eco, Eszterházy vagy Joyce regényébe.

Számos ma itt kiállító alkotóban ugyanakkor megjelent az igény, hogy erőteljesebben alakuljon át ez a világ.

Az egyik ilyen, hogy már évek óta keresi a kiállítás a kapcsolatot a külvilággal.

Ennek megnyilatkozásai a tértíponak nevezett alkotások, amelyek a városi közönség felé tesznek gesztust, rájuk irányítottak.

Van egy másik módja is azonban a Dáblinok nézegetésének és ez egy 10. jubileumi alkalom kapcsán szintén adekvátnak mondható. A Dáblin kiállításokat kísérő kiadványokat meg lehet nézni egymás után pergetve, kronológiában is.

Lehet azt is figyelni, mennyire változatos így az összkép, hogy hogyan alakult ez a világ az évek során.

Elmúlt tíz év. Engem különösen érdekel az időnek a folyamatossága, magának a változásnak a dramaturgiája. Tehát nem az, hogy mi volt, mi van ma és mi lesz majd jövőre, hanem az árnyalatok, hangsúlyeltolódások, gondolati átalakítások, stiláris elmozdulások, személyes metamorfózisok érdekeltek. Az a jelleg, ami minden élő dolognak sajátja. Szóval ezzel a szándékkal nézegettem, pörgettem a Dáblin kiadványokat és meglepő érzésem támadt: minden egyedi karakterjegye ellenére összességében egyneműnek és statikusnak éreztem a látottakat. Meglepően azonos maradt. Azért mondom, hogy meglepő módon, mert az alkotók és a témák sokféleségének, csak úgy, mint az elmúlt évtizedben a szakmát ért változásoknak komolyan át kellett volna alakítaniuk Dáblin gondolatiságát. Nem lehet negligálni a tényt, hogy a tervezőgrafika elmúlt évtizedei nagyon is mozgalmasak voltak. A legnagyobb változás éppen az elmúlt 20 év alatt ment végbe ebben a szakmában. Adódik ez a technológiából, de a társadalmi, ökológiai, gazdasági és a környezet vizuális változásaiból is.

Pörgessünk egyet az időben! Idézzük vissza, hogy a számítógépes technológia mekkora felfordulást hozott. Hogy csak a pozitív aspektusokat nézzük most: lehetővé tette a gyors kísérletezést, a betűkkel, fotókkal, rajzokkal és filmekkel való szabad játékot, integrált olyan szakmákat, amelyek addig minden szempontból elkülönültek. Érthető, ha a tehetséges és gondolkodó grafikus számára az új lehetőségek az individuális karakterjegyek megerősödéséhez, ezáltal a szabadság megéléséhez vezettek elsőként. Ebből, no meg a kor egészéből adódóan, a '90-es években a jelek és a jelentések gyorsan multiplifikálódtak. Kifejezetten összetetté vált

a kép: layeresen építkező. Ezt a posztmodern forradalmat mi is megéltük. A látványok és ötletek sokasodását azonban ismét felváltotta egy konceptuálisabb személet gondolkodás. A kevesebb újra több lett. A lényeg ismét a rendszerekben, a pontosan artikulált mondandóban keresendő. Ezzel egyidejűleg azonban szélesedett is a grafika horizontja: számos társművészet és tudomány analógiaként, rendezőelvként vagy inspirációs forrásként jelentkezik. Az ökológia vagy a kommunikációelmélet, a számítógép által generált világok, avagy a biológia, a politika vagy a pszichológia mind hatással vannak arra, hogyan is gondolkodunk ma képekben.

A horizonton manapság új fogalmak tűnnek elő.

Itt van például a digitális kor, mint önmeghatározás.

Egyre többen érvelnek úgy, a poszt állapotnak vége már, a modernből átléptünk volna valami lényegileg más felé. Az érvelés támogatói éppen az új technológiákhoz kötődő, új olvasási szokásokkal példálózhatnak.

Virtuális közösségek olvasásáról, szinkronitásról, interaktivitásról beszélnek. És azt is hangsúlyozzák, hogy a képolvasás egyre fontosabb.

Ebben a folyamatban biztosan komoly szükség van azokra, akik képekről és képekben gondolkodnak.

Itt hívnám fel a figyelmet arra, hogy a legtehetségesebb hazai képgondolkodókból ezen a kiállításon vannak egyszerre a legtöbb jelen.